

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başvuru Numarası : 2013/3063

Karar Tarihi : 26/6/2014

Başkan : Alparslan ALTAN

Üyeler : Serdar ÖZGÜLDÜR

Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Recep KÖMÜRCÜ

M. Emin KUZ

Raportör : Bahadır YALÇINÖZ

Başvurucu : Murat DAŞ

Vekili : Av. Cavit ÇALIŞ

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvurucu, nakdi tazminat farkının ödenmemesine ilişkin işlemin iptali talebiyle açtığı davada yargı harçlarını ödemek zorunda kaldığını, aleyhine hükmedilen vekâlet ücretinin ölçülü olmadığını, hak arama hürriyetinin engellediğini belirterek, Anayasa'nın 2. ve 36. maddesinde tanımlanan haklarının ihlal edildiğini iddia etmekte, maddi ve manevi tazminat talebinde bulunmaktadır.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru, 10/5/2013 tarihinde Anayasa Mahkemesine doğrudan yapılmıştır. İdari yönden yapılan ön incelemede başvurunun Komisyona sunulmasına engel bir durumun bulunmadığı tespit edilmiştir.

3. İkinci Bölüm Üçüncü Komisyonunca, 21/11/2013 tarihinde kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına, dosyanın Bölüme gönderilmesine karar verilmiştir.

4. Bölüm tarafından 20/1/2014 tarihinde yapılan toplantıda kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.

5. Başvuru konusu olay ve olgular ile başvurunun bir örneği görüş için Adalet Bakanlığına gönderilmiş, Bakanlık, yazılı görüşünü 17/2/2014 tarihinde Anayasa Mahkemesine sunmuştur.

6. Bakanlık görüş yazısı, başvurucuya 24/2/2014 tarihinde bildirilmiştir. Başvurucu Bakanlık görüşüne cevaplarını içeren dilekçesini 27/2/2014 tarihinde sunmuştur.

III. OLAYLAR VE OLGULAR

A. Olaylar

7. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle olaylar özetle şöyledir:

8. Başvurucu, Hakkari Jandarma Özel Harekat Tabur Komutanlığı emrinde uzman çavuş olarak görev yapmakta iken 12/9/2010 tarihinde meydana gelen terör saldırısında 158 gün iş ve gücünden kalacak şekilde yaralanmıştır.

9. Başvurucuya 3/11/1980 tarih ve 2330 sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanun hükümleri uyarınca 11.771,20 TL nakdi tazminat ödenmiştir.

10. Başvurucunun Gülhane Askeri Tıp Akademisinde yapılan muayenesi sonucu düzenlenen 21/11/2011 tarihli rapor ile Türk Silahlı Kuvvetlerinde görev yapamayacağına karar verilmiş, vazife malulü olarak emekliye sevk edilmiştir.

11. Başvurucu 20/4/2012 tarihinde İçişleri Bakanlığından ek nakdi tazminat talebinde bulunmuş, talebine 60 gün içinde herhangi bir cevap verilmemiş ve bu süre içinde ek tazminat ödemesi yapılmamıştır.

12. Başvurucu tarafından nakdi tazminat farkının ödenmemesine ilişkin zımnî ret işleminin iptali istemiyle 22/6/2012 tarihinde Askeri Yüksek İdare Mahkemesi (AYİM) Üçüncü Dairesinde dava açılmıştır.

13. Diğer taraftan Jandarma Genel Komutanlığı Nakdi Tazminat Komisyonu 4/6/2012 tarihli kararı ile başvurucuya ek nakdi tazminat verilmesi yönünde karar almış, bu kararı başvurucuya tebliğ etmemiş, karar üzerine 29/6/2012 tarihinde ödeme emri belgesi düzenlenmiş ve davanın açıldığı tarihten sonra tazminat ödemesi yapılmıştır.

14. AYİM Üçüncü Dairesi 22/11/2012 tarih ve E.2012/1764, K.2012/2295 sayılı kararı ile davayı reddetmiş, posta gideri ile 53,55 TL yargı harçlarını başvurucu üzerine bırakmış ve 1.200 TL vekalet ücretinin başvurucudan alınarak davalı idareye verilmesine karar vermiştir. Kararın ilgili kısımları şöyledir:

“ ...

Dava konusu edilen uyuşmazlıkta davacı vekilinin ek nakdi tazminat ödenmesi istemi üzerine zımnî ret süresi içerisinde istem doğrultusunda ve Nakdi Tazminat Komisyonunun 04.06.2012 tarihli kararı ile idari işlem tesis edilmiştir. Davanın açıldığı tarih itibariyle davalı idarenin açık ya da zımnî bir red işlemi bulunmamaktadır. Nakdi Tazminat Komisyonunun kararı üzerine yapılan ödeme işlemi, Nakdi Tazminat Komisyonunun davacının talebi doğrultusunda tesis ettiği idari işlemin re'sen icrasına, maddi aleme aktarılmasına yönelik bir işlemdir. Dava konusu uyuşmazlığın mevcudiyeti yönünden yapılan değerlendirmede hukukilik denetimi yapan idari yargı yerlerince idari işlemin hukuk aleminde ortaya çıktığı tarihin dikkate alınması gerekir. Davanın açıldığı tarih itibariyle uyuşmazlık konusu oluşturabilecek bir idari işlemin bulunmaması nedeniyle konusu kalmayan davanın reddine karar verilmiştir.

...

Davanın açılmasında davalı idarenin bir dahlinin bulunmaması nedeniyle vekalet ücreti davacı üzerinde bırakılmıştır.

...

Yukarıda açıklanan nedenlerle,

1. Konusu kalmayan DAVANIN REDDİNE,

...”

15. Bu karara karşı yapılan karar düzeltme başvurusu da aynı Dairenin 4/4/2013 tarih ve E.2103/439, K.2013/474 sayılı kararı ile reddedilmiştir.

16. Karar, başvurucuya 15/4/2013 tarihinde tebliğ edilmiştir.

B. İlgili Hukuk

17. 2330 sayılı Kanun'un 10. maddesi şöyledir:

"Bu Kanuna göre verilecek nakdi tazminatların ödenme şekli ile 3 ncü maddenin (b) bendi uyarınca ödenecek tazminatların tutarları ve bu kanunla ilgili diğer hususlar kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 3 ay içinde Bakanlar Kurulunca hazırlanacak bir yönetmelikle düzenlenir. (Ek cümle: (28/2/1995 - 4082/2 md.) Nakdi tazminat ödenmesine ilişkin işlemler, ilgili Bakan veya yetkili kılınan kişiler tarafından onaylandıktan sonra olayın bu Kanun kapsamına girmediği gerekçesiyle saymanlıklarca ödeme işlemi geciktirilemez.

Ancak bu yönetmelikte; engellilik tazminatı, 5434 sayılı kanun uyarınca vazife malulü olanlar hakkında esas alınan 13/7/1953 gün ve 1053 sayılı "Vazife Malullüklerinin Nevileri ile Dereceleri Hakkındaki Nizamname"de gösterilen 6 derece üzerinden ve engellilik derecelerine göre, her derece için % 10 oranında indirim yapılmak suretiyle düzenlenir."

18. Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Yönetmelik'in 13. ve 14. maddeleri şöyledir:

"Bu Yönetmelikte belirtilen tazminatların ödenip ödenmemesi hususu ilgili bakanlık veya kurumca belirlenecek personel, maliye, hukuk ve sağlıkla görevli birim amirleriyle konu ile ilgili diğer yetkililerden oluşan bir komisyon tarafından incelenir.

Komisyon kararları ilgili bakanlık veya kurumun en üst amiri veya bunların yetkili kılacağı merci tarafından onaylanır.

(Ek: 9/1/1996 - 96/7821 K.) Nakdi tazminat ödenmesine ilişkin işlemler, ilgili Bakan veya yetkili kılınan kişiler tarafından onaylandıktan sonra olayın 2330 sayılı Kanun ve bu Yönetmelik kapsamına girmediği gerekçesiyle saymanlıklarca ödeme işlemi geciktirilemez."

...

"13 üncü madde çerçevesinde onaylanan karar ve diğer belgeler, ilgili bakanlık ve kuruluşlarca kişinin özlük haklarının bağlı olduğu veya idarece uygun görülmesi halinde tazminatını almak istediği yerdeki kurum ve kuruluşlara gönderildikten sonra bu kurum ve kuruluşların saymanlıklarınca nakdi tazminat hak sahiplerine ödenir. "

19. 4/7/1972 tarih ve 1602 sayılı Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Kanunu'nun 35. maddesi şöyledir:

" a) İhtiyari müracaat:

Kesin işlem yapmaya yetkili makamlarca tesis edilen idari işlemlerin geri alınması, kaldırılması, değiştirilmesi veya yeni bir işlem yapılması; üst makamdan, yoksa işlemi yapmış olan makamdan idari dava açmak için belli olan süre içinde istenebilir. Bu müracaat işlemeye başlamış olan dava açma süresini durdurur.

Altmış gün içinde cevap verilmez ise, istek reddedilmiş sayılır.

İsteğin reddi üzerine dava açma süresi başlar ve müracaat tarihine kadar geçmiş olan süre de hesaba katılır.

b) İdari makamların sükutu:

İlgililer, haklarında idari davaya konu olabilecek bir eylem veya işlemin yapılması için idari makamlara başvurabilirler. Bu halde yetkili makamlar en çok altmış gün içinde bir cevap verirler.

Bu süre içinde cevap verilmez ise, istek reddedilmiş sayılır. İlgililer altmış günün bitiminden itibaren idari dava açma süresi içinde Askeri Yüksek İdare Mahkemesinde dava açabilirler. Dava açılmayan haller ile davanın altmış günlük süre geçtikten sonra açılması sebebiyle dilekçenin reddi halinde, altmış günlük sürenin bitmesinden sonra cevap verilirse, bunun tebliğinden itibaren dava açma süresi yeniden işlemeye başlar.

Müracaatçıya kayıt tarihi ve sayısını gösterir imzalı ve mühürlü pulsuz bir alındı kağıdı verilir.”

20. Aynı Kanun'un 71. maddesi şöyledir:

“Askeri Yüksek İdare Mahkemesinde açılan dava dolayısıyla ödenen harç ve posta ücretleri ile bilirkişi incelemeleri, delil tespiti ve keşif için yapılan harcamalar ve avukat marifetiyle takip olunan davalarda, tarifesine göre avukatlık ücreti haksız çıkan tarafa ve davanın kısmen kabulü ve kısmen reddi halinde bu masraflar orantılı olarak taraflara yükletilir. Davadan feragat eden veya davayı kabul eden taraf, yargılama masrafları ve avukatlık ücreti bakımından haksız çıkmış sayılır.”

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

21. Mahkemenin 26/6/2014 tarihinde yapmış olduğu toplantıda, başvurunun 10/5/2013 tarih ve 2013/3063 numaralı bireysel başvurusu incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları

22. Başvurucu, ek nakdi tazminat talebinde bulunmasının ardından 60 gün beklediğini, bu süre içinde talebinin reddine veya kabulüne ilişkin bir kararın kendisine gönderilmediğini, 60 günün bitmesinin ardından dava açtığını, Komisyon kararının 60 gün içinde kendisine gönderilmemesinden ve tazminat ödemesinin aynı süre içinde yapılmamasından kendisinin sorumlu olmadığını, bu durumdan haberdar olmasının da mümkün bulunmadığını, mevzuata uygun bir şekilde davasını açtığını, davanın reddedilmesi nedeniyle aleyhine hükmedilen vekâlet ücretinin ölçülü olmadığını, hak arama hürriyetinin engellendiğini ve yargı harçlarını ödemek zorunda kaldığını belirterek, anayasal haklarının ihlal edildiği ileri sürmüştü, 2.868,00 TL maddi ve 2.000,00 TL manevi tazminata hükmedilmesi talebinde bulunmuştur.

B. Değerlendirme

23. Başvurucu, idareye yaptığı başvuru üzerine yasal bekleme süresi içinde talebi hakkında bir işlem yapıldığı konusunda bilgilendirilmemesi üzerine açtığı davanın reddedilmesi nedeniyle vekâlet ücreti ve yargı harçlarını ödemek zorunda bırakılmasından şikâyet etmektedir. Başvurucunun bu iddiası, adil yargılanma hakkı kapsamında incelenecektir.

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

24. Bakanlık görüş yazısında, başvurunun kabul edilebilirliği konusunda herhangi bir değerlendirme yapılmamıştır.

25. Anayasa'nın 148. maddesinin üçüncü ve 6216 sayılı Kanun'un 45. maddesinin (1) numaralı fıkrası hükümlerine göre, Anayasa Mahkemesine yapılan bir bireysel başvurunun esasının incelenmesi için, kamu gücü tarafından müdahale edildiği iddia edilen hakkın Anayasa'da güvence altına alınmış olmasının yanı sıra Sözleşme ve Türkiye'nin taraf olduğu ek protokollerinin kapsamına da girmesi gerekir. Bir başka ifadeyle, Anayasa ve Sözleşme'nin ortak koruma alanı dışında kalan bir hak ihlali iddiasını içeren başvurunun esasının incelenmesi mümkün değildir (B. No: 2012/1049, 26/3/2013, § 18).

26. Anayasa'nın 36. maddesinin birinci fıkrasında herkesin meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahip olduğu belirtilmiştir. Anayasa'da adil yargılanma hakkının kapsamı düzenlenmediğinden bu hakkın kapsam ve içeriğinin, Sözleşme'nin "*Adil yargılanma hakkı*" kenar başlıklı 6. maddesi çerçevesinde belirlenmesi gerekir (B. No: 2012/1049, 26/3/2013, § 22).

27. Anayasa'nın "*Hak arama hürriyeti*" kenar başlıklı 36. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir."

28. Sözleşme'nin "*Adil yargılanma hakkı*" kenar başlıklı 6. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"1. Herkes medeni hak ve yükümlülükleri ile ilgili uyumsuzluklar ya da cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamalar konusunda karar verecek olan, kamunla kurulmuş bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından davasının makul bir süre içinde, hakkaniyete uygun ve açık olarak görülmesini istemek hakkına sahiptir. ..."

29. Asker kişilerin, askeri idarenin eylem ve işlemlerinden doğan kişisel zararlarının tazmini, Sözleşme'nin 6. maddesinde ifade edilen "*medeni hak ve yükümlülükler*" kavramı içerisinde yer almakta olup bu tür uyumsuzlukların Anayasa ve Sözleşme'de düzenlenen adil yargılanma hakkının koruma alanı kapsamında yer aldığı konusunda tereddüt yoktur.

30. Açıkça dayanaktan yoksun olmayan ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden görülmeyen başvurunun bu bölümünün kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Esas Yönünden

31. Başvurucu, idareye yaptığı başvuru üzerine yasal bekleme süresi içinde talebi hakkında bir işlem yapıldığı konusunda bilgilendirilmemesi üzerine açtığı davanın reddedilmesi nedeniyle vekâlet ücreti ve yargı harçlarını ödemek zorunda bırakılmasından şikâyet etmektedir.

32. Bakanlık görüş yazısında, Komisyon kararı kendisine bildirilmeyen başvurunun 60 gün içinde talebine cevap verilmediğinden zımni ret işleminin iptali maksadıyla dava açtığı, dava açıldıktan sonra talebi kapsamında kendisine ödeme yapıldığı, bu nedenle davanın konusuz kaldığı, 6100 sayılı Kanun'un 331. maddesinin 1. fıkrasında davanın konusuz kalması sebebiyle davanın esası hakkında bir karar verilmesine gerek bulunmayan hâllerde, hâkimin davanın açıldığı tarihteki tarafların haklılık durumuna göre yargılama giderlerini takdir ve hükmedeceğinin hüküm altına alındığı, AYİM'in de davanın açılmasında davalı idarenin bir dahlinin bulunmadığı gerekçesiyle vekâlet ücretinin başvurunun üzerinde bırakılmasına karar verdiği, bu itibarla AYİM'in bu hükmü olağanın dışında farklı bir şekilde yorumlayıp yorumlamadığı hususu değerlendirilirken bu durumun göz önünde bulundurulması gerektiği ifade edilmiştir.

33. Başvurucu karşı beyanında, Bakanlık görüş yazısında belirtilen hususlara kendisinin de iştirak ettiğini ve tazminat talebinin kabul edilmesi gerektiğini belirtmiştir.

34. Anayasa'nın 148. maddesinin dördüncü fıkrası şöyledir:

“Bireysel başvuruda, kanun yolunda gözetilmesi gereken hususlarda inceleme yapılamaz”

35. 6216 sayılı Kanun'un “Esas hakkındaki inceleme” kenar başlıklı 49. maddesinin (6) numaralı fıkrası şöyledir:

“Bölümlerin, bir mahkeme kararına karşı yapılan bireysel başvurulara ilişkin incelemeleri, bir temel hakkın ihlal edilip edilmediği ve bu ihlalin nasıl ortadan kaldırılacağına belirlenmesi ile sınırlıdır. Bölümlerce kanun yolunda gözetilmesi gereken hususlarda inceleme yapılamaz.”

36. 6216 sayılı Kanun'un “Bireysel başvuruların kabul edilebilirlik şartları ve incelenmesi” kenar başlıklı 48. maddesinin (2) numaralı fıkrası şöyledir:

“Mahkeme, ... açıkça dayanaktan yoksun başvuruların kabul edilemezliğine karar verebilir.”

37. Anılan Anayasa ve Kanun hükümleri ile kanun yolunda gözetilmesi gereken hususların bireysel başvuruda incelenemeyeceği ve bu çerçevede Anayasa Mahkemesince açıkça dayanaktan yoksun başvuruların kabul edilemezliğine karar verilebileceği hükme bağlanmıştır. Bir anayasal hakkın ihlali iddiasını içermeyen, yalnızca derece mahkemelerinin kararlarının yeniden incelenmesi talep edilen başvuruların açıkça dayanaktan yoksun ve Anayasa ve Kanun tarafından Anayasa Mahkemesinin yetkisi dışında bırakılan hususlara ilişkin olduğu açıktır (B. No:2012/1056, 16/4/2013, § 34).

38. Bireysel başvuruya konu davadaki olayların kanıtlanması, hukuk kurallarının yorumlanması ve uygulanması, yargılama sırasında delillerin kabul edilebilirliği ve değerlendirilmesi ile kişisel bir uyumsuzluğa derece mahkemeleri tarafından getirilen çözümün esas yönünden adil olup olmaması, bireysel başvuru incelemesinde değerlendirmeye tabi tutulamaz. Anayasa'da yer alan hak ve özgürlükler ihlal edilmediği sürece ve açıkça keyfilik içermedikçe derece mahkemelerinin kararlarındaki maddi ve

hukuki hatalar bireysel başvuru incelemesinde ele alınamaz. Bu çerçevede, derece mahkemelerinin delilleri takdirinde bariz takdir hatası veya açıkça keyfilik bulunmadıkça Anayasa Mahkemesinin bu takdire müdahalesi söz konusu olamaz (B.No: 2012/1027, 12/2/2013, § 26).

39. Başvurucunun AYİM’ce yapılan yargılamada hukuk kurallarının yorumlanması ve uygulanmasında hataya düşüldüğü yönündeki iddialarının Anayasa’nın 36. ve AİHS’in 6. maddeleri açısından değerlendirilmesi gerekir.

40. Anayasa’nın 36. maddesinin birinci fıkrasında herkesin meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahip olduğu belirtilmiştir. Anayasa’da adil yargılanma hakkının kapsamı düzenlenmediğinden bu hakkın kapsam ve içeriği, AİHS’in “*Adil yargılanma hakkı*” kenar başlıklı 6. maddesi çerçevesinde belirlenmelidir (B. No: 2012/13, 2/7/2013, § 38).

41. Hukuki güvenlik ilkesi, Anayasa’nın 36. maddesinde yer alan adil yargılanma hakkının içinde zımnen mevcut bir ilkedir. Bir kanuni düzenlemenin bireylerin davranışını ona göre düzenleyebileceği kadar kesinlik içermesi, kişinin gerektiği takdirde hukuki yardım almak suretiyle, bu kanunun düzenlediği alanda belli bir eylem nedeniyle ortaya çıkacak sonuçları makul bir düzeyde öngörebilmesi gerekmektedir. Öngörülebilirliğin mutlak bir ölçüde olması gerekmez. Kanunun açıklığı arzu edilir bir durum olmakla birlikte bazen aşırı bir katılığı da beraberinde getirebilir. Oysa hukukun ortaya çıkan değişikliklere uyarlanabilmesi gerekmektedir. Birçok kanun, işin doğası gereği, yorumlanması ve uygulanması pratik gerçekliğe bağlı olan yoruma açık formüllerdir (Benzer yöndeki AİHM kararı için bkz: *Kayasu/Türkiye*, B. No: 64119/00 ve 76292/01, § 83).

42. Anayasa’nın 2. maddesinde yer alan hukuk devletinin temel ilkelerinden biri “*belirlilik*”tir. Bu ilkeye göre, yasal düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır ve uygulanabilir olması, ayrıca kamu otoritelerinin keyfi uygulamalarına karşı koruyucu bir takım güvenceler içermesi gereklidir. Belirlilik ilkesi, hukuksal güvenlikle bağlantılı olup; birey, belirli bir kesinlik içinde, hangi somut eylem ve olguya hangi hukuksal yaptırımın veya sonucun bağlandığını, bunların idareye ne tür müdahale yetkisini doğurduğunu, kanundan öğrenebilme imkânına sahip olmalıdır. Birey, ancak bu durumda kendisine düşen yükümlülükleri öngörüp, davranışlarını düzenleyebilir. Hukuk güvenliği, kuralların öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de kanuni düzenlemelerde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar (B. No: 2013/849, 15/4/2013, § 34).

43. Mahkemeye erişim hakkı ise bir uyumsuzluğu mahkeme önüne taşıyabilmek ve uyumsuzluğun etkili bir şekilde karara bağlanmasını isteyebilmek anlamına gelmektedir. Kişinin mahkemeye başvurmasını engelleyen veya mahkeme kararını anlamsız hale getiren, bir başka ifadeyle mahkeme kararını önemli ölçüde etkisizleştiren sınırlamalar mahkemeye erişim hakkını ihlal edebilir (B. No: 2012/791, 7/11/2013, § 52).

44. Somut olayda Özel Harekat Tabur Komutanlığı emrinde uzman çavuş olarak görev yapan başvurucu, 12/9/2010 tarihinde meydana gelen terör saldırısında 158 gün iş ve gücünden kalacak şekilde yaralanmış, kendisine 2330 sayılı Kanun uyarınca 11.771,20 TL nakdi tazminat ödenmiş, daha sonra başvurucu 20/4/2012 tarihinde İçişleri Bakanlığından ek nakdi tazminat talebinde bulunmuş, talebine 60 gün içinde herhangi bir cevap verilmemesi ve bu süre içinde ek tazminat ödemesi yapılmaması üzerine nakdi tazminat farkının ödenmemesine ilişkin zımni ret işleminin iptali istemiyle 22/6/2012 tarihinde AYİM Üçüncü

Dairesinde dava açmıştır. Bunun yanında Jandarma Genel Komutanlığı Nakdi Tazminat Komisyonu 4/6/2012 tarihli kararı ile başvurucuya ek nakdi tazminat verilmesi yönünde karar almış, bu kararı başvurucuya tebliğ etmemiş, 29/6/2012 tarihinde düzenlenen ödeme emri belgesi ile davanın açıldığı tarihten sonra tazminat ödemesini yapmıştır.

45. AYİM Üçüncü Dairesi 22/11/2012 tarihli kararı ile davayı reddetmiş, posta gideri ile 53,55 TL yargı harçlarını başvurucu üzerine bırakmış ve 1.200 TL vekalet ücretinin başvurucudan alınarak davalı idareye verilmesine karar vermiştir. Mahkeme kararında, ek tazminat ödenmesi talebi üzerine zımni ret süresi içinde tazminat ödenmesi için işlem tesis edildiği, davanın açıldığı tarih itibarıyla idarenin açık ya da zımni bir ret işleminin bulunmadığı, ödeme işleminin tazminat komisyonu işleminin icrasına yönelik bir işlem olduğu, hukukilik denetimi yapan idari yargı yerlerince idari işlemin hukuk âleminde ortaya çıktığı tarihin esas alınması gerektiği, davanın açıldığı tarih itibarıyla idari davaya konu bir işlemin bulunmaması nedeniyle davanın konusuz kaldığı ve reddi gerektiği belirtilmiştir.

46. Anılan mahkeme kararı sonrasında Anayasa Mahkemesine yapılan başvuruda değerlendirilmesi gereken esas husus AYİM'de dava açılmadan evvel idare tarafından tesis edilen işlem hakkında başvurucuya bildirim yapılmaması nedeniyle davanın reddedilmesi sonucu başvurucu aleyhine hükmedilen yargılama giderleri ve vekâlet ücretinin anayasal hak ihlaline neden olup olmadığıdır. Zira hem başvurucu tazminat ödenmemesine yönelik işlem ve mahkeme kararına yönelik bir şikâyetle bulunmuş hem de dava konusu edilen tazminat talebi dava açıldıktan sonra başvurucuya ödenmiş ve mahkeme tarafından da bu durum göz önünde bulundurulmuştur.

47. 1602 sayılı Kanun'un 35. maddesinde, ilgililerin idari davaya konu olabilecek bir eylem veya işlemin yapılması için idari makamlara başvurabilecekleri, bu halde yetkili makamların en çok altmış günlük cevap verme süresinin olduğu, bu süre içinde cevap verilmemesi halinde isteğin reddedilmiş sayılacağı ve ilgililerin altmış günün bitiminden itibaren idari dava açma süresi içinde AYİM'de dava açabilecekleri düzenlenmiştir.

48. Bunun yanında 1602 sayılı Kanun'un 71. maddesinde, ödenen harç ve posta ücretleri ile bilirkişi incelemeleri, delil tespiti ve keşif için yapılan harcamaların ve avukat marifetiyle takip olunan davalarda, tarifesine göre avukatlık ücretinin haksız çıkan tarafa ve davanın kısmen kabulü ve kısmen reddi halinde ise bu masrafların orantılı olarak taraflara yükletileceği kural altına alınmıştır.

49. Başvuru konusu olayda, başvurucunun 22/4/2012 tarihli nakdi tazminat farkının ödenmesi talebine ilişkin olarak, Nakdi Tazminat Komisyonu tarafından zımni ret süresi içinde 4/6/2012 tarihinde farkın ödenmesi yönünde karar alındığı, ancak bu kararın başvurucuya bildirilmediği görülmektedir. Komisyon kararı kendisine bildirilmeyen başvurucunun ise 60 gün içinde talebine cevap verilmediğinden zımni ret işleminin iptali maksadıyla 22/6/2012 tarihinde dava açtığı, dava açıldıktan sonra 29/6/2012 tarihinde talebi kapsamında kendisine ödeme yapıldığı, bu nedenle davanın konusuz kaldığı anlaşılmaktadır.

50. Başvurucu 1602 sayılı Kanun'un 35. maddesi uyarınca yaptığı başvurudan itibaren mevzuatta öngörülen 60 günlük süreyi beklemiş, bu süre zarfında talebinin kabul veya reddedildiği hususunda kendisine bir bildirim yapılmaması üzerine dava açma süresi içinde AYİM'de dava açmıştır. Görüldüğü üzere başvurucu mevzuatta kendisi için öngörülen idari başvuru ve dava açma usulüne riayet etmiş ve süresi içinde davayı açmıştır. Diğer yandan 1602 sayılı Kanun uyarınca başvurucu tarafından bu süre zarfında dava açılması gerektiği de bir şekilde zorunluluk arz etmektedir. Zira idari işlem tesis edilmesi için idareye yapılan başvuru üzerine beklenen 60 gün içinde idare tarafından bir işlem tesis

edilmemesi üzerine oluşan bu zımnî ret işleminin dava açma süresi içinde dava konusu edilmesi gerekmekte olup, bu sürenin geçirilmesinden sonra açılan davanın süre aşımı nedeniyle reddedileceği açıktır.

51. Somut olayda başvuru 1602 sayılı Kanun'da yer alan düzenlemeye uygun bir şekilde idareye başvurusunu yapmış ve 60 günlük bekleme süresinin sonunda kendisine hiçbir bildirim yapılmaması üzerine davasını açmıştır. Nakdi Tazminat Komisyonu, kendisine yapılan başvurudan itibaren 60 gün içinde başvurucuya ek tazminat ödenmesi konusunda karar almış ise de, ne aldığı kararı başvurucuya bildirmiş ne de ödenmesi gereken tazminatı bu süre zarfında başvurucuya ödemiştir. Bu durumda başvuru tarafından yapılması gereken şey tazminat talebinin karşılanması amacıyla dava açmaktır. Olayda açıkça görülmektedir ki, davanın açılmasına sebebiyet veren başvuru değil, Nakdi Tazminat Komisyonunun süresi içinde yapması gereken tasarrufları yapmamış olmasıdır.

52. AYİM kararının başvuru aleyhine yargılama giderleri yüklemesine ve vekâlet ücreti ödemesine ilişkin kısmında, 1602 sayılı Kanun'un 35. maddesindeki usulün göz önünde bulundurulmadığı, davanın açılmasına açık bir şekilde idarenin sebebiyet verdiği, diğer yandan kararda davanın açıldığı tarih itibarıyla idari davaya konu olabilecek bir işlemin mevcut olmadığı gerekçesine yer verilmekle birlikte davanın reddedilerek yargılama giderleri ve vekâlet ücretinin tamamının başvurucuya yükletildiği görülmektedir.

53. Bu durumda, başvuru 1602 sayılı Kanun'un 35. maddesinde kural altına alınan usulü yerine getirmek suretiyle açtığı davada "öngörülebilir" husus, başvuru talebinin zımnî olarak reddedildiği ve bu ret işlemi nedeniyle süresi içinde açılan davanın esası hakkında verileceğidir. İdare tarafından başvuru talebinin kabul edildiğine yönelik alınan kararın başvurucuya kanuni süresi içinde bildirilmemiş olması nedeniyle dava açılmak zorunda kalınması sonucunda başvuru aleyhine yargılama giderlerine ve vekâlet ücretine hükmedilmiş olması "öngörülemez" niteliktedir ve AYİM kararı sonucu itibarıyla başvuru talebinin mahkemeye erişim hakkını ihlal etmiştir.

54. Bunun yanında başvuru talebinin dava açarken (hukuki yardımdan yararlıansa bile) açık kanun hükmünden farklı bir şekilde kendisine muamele edileceğini beklemesini gerektiren bir durum da bulunmamaktadır.

55. Açıklanan nedenlerle, başvuru hakkında yapılan yargılama sırasında hukuk kurallarının yorum ve uygulanmasının "öngörülemez" nitelikte olması nedeniyle Anayasa'nın 36. maddesinin ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

3. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

56. Başvuru, aleyhine yargılama giderleri ve vekâlet ücreti ödemesine hükmedilmesinden dolayı uğradığını ileri sürdüğü maddi zarar karşılığında 2.868,00 TL ve manevi zarar karşılığında 2.000,00 TL tazminata hükmedilmesini talep etmiştir.

57. 6216 sayılı Kanun'un "Kararlar" kenar başlıklı 50. maddesinin (2) numaralı fıkrası şöyledir:

"Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmışsa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hâllerde başvuru lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir."

58. Başvuru konusu olayda, tespit edilen ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması bakımından yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmadığından salt ihlalin tespitiyle giderilemeyecek olan manevi zararları karşılığında başvurucuya taktiren 2.000,00 TL manevi tazminat ödenmesine, karar verilmesi gerekir.

59. Başvurucu tarafından yapılan ve dosyadaki belgeler uyarınca tespit edilen 198,35 TL başvuru harcı ve 1.500,00 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 1.698,35 TL yargılama giderinin başvurucuya ödenmesine karar verilmesi gerekir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvurucunun adil yargılanma hakkı ile ilgili şikâyetinin KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Hakkında yapılan yargılamada hukuk kurallarının yorum ve uygulanmasının “öngörülemez” nitelikte olması nedeniyle Anayasa’nın 36. maddesinin İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Başvurucuya 2.000,00 TL MANEVİ TAZMİNAT ÖDENMESİNE, başvurucunun tazminata ilişkin diğer taleplerinin REDDİNE,

D. Başvurucu tarafından yapılan 198,35 harç ve 1.500,00 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 1.698,35 TL yargılama giderinin BAŞVURUCUYA ÖDENMESİNE,

E. Ödemelerin, kararın tebliğini takiben başvurucunun Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına; ödemede gecikme olması halinde, bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal faiz uygulanmasına,

26/6/2014 tarihinde **OY BİRLİĞİYLE** karar verildi.

Başkan
Alparslan ALTAN

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
M. Emin KUZ